2024/1265

2024 4 30

TARYBOS DIREKTYVA (ES) 2024/1265

2024 m. balandžio 29 d.

kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 126 straipsnio 14 dalies trečią pastraipą,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę [1],

atsižvelgdama į Europos Centrinio Banko nuomonę [2],

kadangi:

(1) siekiant užtikrinti, kad valstybės narės laikytųsi Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nustatytų įpareigojimų biudžeto politikos srityje, visų pirma susijusių su poreikiu išvengti perviršinio valdžios sektoriaus deficito, Tarybos direktyvoje 2011/85/ES [3] nustatytos išsamios taisyklės, susijusios su valstybių narių biudžeto sistemų ypatumais;

(2) Direktyvos 2011/85/ES reikalavimus dėl valstybių narių biudžeto sistemas sudarančių taisyklių ir procedūrų būtina iš dalies pakeisti, remiantis patirtimi, įgyta kuriant ekonominę ir pinigų sąjungą nuo tada, kai direktyva įsigaliojo;

(3) savo specialiojoje ataskaitoje Nr. 22/2019 „ES reikalavimai nacionalinėms biudžeto sistemoms. Reikia dar labiau juos griežtinti ir atidžiau stebėti jų įgyvendinimą“ Europos Audito Rūmai nagrinėjo Sąjungos reikalavimus nacionalinėms biudžeto sistemoms ir rekomendavo Komisijai tuos reikalavimus peržiūrėti, atsižvelgiant į tarptautinius standartus ir geriausią praktiką. Europos Audito Rūmai pasiūlė konkrečius veiksmus, kuriais siekiama išplėsti nacionalinių biudžeto sistemų taikymo sritį ir padidinti jų veiksmingumą, visų pirma kiek tai susiję su vidutinės trukmės biudžeto sistemomis ir nepriklausomomis fiskalinėmis institucijomis;

(4) savo 2020 m. vasario 5 d. komunikate „Ekonomikos valdymo peržiūra. Reglamentų (ES) Nr. 1173/2011, 1174/2011, 1175/2011, 1176/2011, 1177/2011, 472/2013 ir 473/2013 taikymo ir Tarybos direktyvos 2011/85/ES tinkamumo ataskaita“ Komisija atkreipė dėmesį į didelę, tačiau netolygią pažangą kuriant nacionalines biudžeto sistemas, atsižvelgiant į tai, kad Sąjungos teisėje nustatyti tik būtiniausi reikalavimai, ir kad nacionalinės nuostatos buvo įgyvendinamos ir jų laikomasi labai nevienodai. Komunikate taip pat apsvarstyta, kokiu mastu sistema padėtų patenkinti ekonominės, aplinkos ir socialinės politikos poreikius, susijusius su perėjimu prie neutralaus poveikio klimatui, efektyvaus išteklių naudojimo ir skaitmeninės Europos ekonomikos, papildant pagrindinį reglamentavimo aplinkos ir struktūrinių reformų vaidmenį;

(5) savo 2019 m. gruodžio 11 d. komunikate „Europos žaliasis kursas“ Komisija paragino aktyviau naudoti „žaliojo biudžeto“ sudarymo priemones, kad viešosios investicijos, vartojimas ir apmokestinimas būtų nukreipiami į žaliuosius prioritetus ir būtų atsisakyta žalingų subsidijų. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/1119 [4] nustatytas Sąjungos masto 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslas ir reikalaujama, kad Sąjungos institucijos ir valstybės narės darytų pažangą didindamos gebėjimą prisitaikyti. Komisija įsipareigojo

[1] 2024 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).
[2] OL C 290, 2023 8 18, p. 17.
[3] 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 306, 2011 11 23, p. 41).
[4] 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

bendradarbiauti su valstybėmis narėmis atrenkant ir lyginant žaliojo biudžeto sudarymo praktiką. 2021 m. vasario 24 d. Savo komunikate „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“ Komisija atkreipia dėmesį į klimato kaitos makrofiskalinę svarbą ir pabrėžta, kad reikia didinti Sąjungos atsparumą klimato kaitos poveikiui. Europos semestras yra papildoma tokių pastangų rėmimo sistema, o pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/240 ([5]) sukurtą techninės paramos priemonę teikiama praktinė pagalba joms įgyvendinti;

(6) savo 2022 m. lapkričio 9 d. komunikate dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių Komisija pabrėžė, kad reikia stiprinti skolos tvarumą ir mažinti didelį valstybės skolos santykį, kartu skatinant tvarų ir integracinį augimą visose valstybėse narėse. Pagrindiniai šių gairių tikslai – didinti nacionalinę atsakomybę, supaprastinti sistemą ir labiau orientuotis į vidutinės trukmės laikotarpį, kartu griežčiau ir nuosekliau užtikrinant vykdymą;

(7) siekiant užtikrinti, kad būtų geriau laikomasi SESV nuostatų, ir visų pirma užkirsti kelią perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui, kaip tai suprantama SESV 126 straipsnyje, be nuostatų, kurių šiuo metu reikalaujama pagal Direktyvą 2011/85/ES, į valstybių narių teisę dar turėtų būti įtrauktos konkrečios nuostatos, kuriomis būtų stiprinama nacionalinė atsakomybė, kaip numatyta 2022 m. lapkričio 9 d. Komisijos komunikate dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių. Remiantis duomenimis apie tos direktyvos įgyvendinimą, jos pakeitimai turėtų apimti skaidrumą ir statistiką, prognozių ir vidutinės trukmės biudžeto sudarymą, kad būtų pašalinti įgyvendinant direktyvą nustatyti trūkumai;

(8) ši iš dalies keičianti direktyva kartu su Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/1263 ([6]) ir Tarybos reglamentu 2024/1264 ([7]) sudaro teisės aktų rinkinį. Kartu šie trys teisės aktai (toliau kartu – ekonomikos valdymo sistemos reforma) reformuoja Sąjungos ekonomikos valdymo sistema, pagal kurią, vadovaujantis 2012 m. kovo 2 d. Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos (toliau – SSKV) ekonominėje ir pinigų sąjungoje ([8]) 16 straipsniu, į Sąjungos teisę įtraukiamas tos sutarties III antraštinės dalies (Fiskalinis susitarimas) turinys. Remiantis patirtimi, įgyta valstybėms narėms įgyvendinant SSKV, ekonomikos valdymo sistemoje išlaikyta fiskalinio susitarimo nuostata dėl orientavimosi į vidutinės trukmės laikotarpį kaip priemonės biudžetinei drausmei ir ekonomikos augimui skatinti. Ekonomikos valdymo sistemai būdingas sustiprintas su konkrečiomis šalimis susijęs aspektas, kuriuo siekiama didinti nacionalinę atsakomybę, be kita ko, išsaugant nepriklausomų fiskalinių institucijų patariamąjį vaidmenį, grindžiamą fiskaliniame susitarime nustatytais bendraisiais nacionalinių fiskalinio koregavimo mechanizmų principais, kuriuos savo 2012 m. birželio 20 d. komunikate Komisija pasiūlė pagal SSKV 3 straipsnio 2 dalį. Išlaidų, atmetus diskrecines pajamų priemones, analizė, kurią reikia parengti siekiant atlikti pagal fiskalinį susitarimą reikalaujamą atitikties vertinimą, išdėstyta Reglamente (ES) 2024/1263. Kaip ir fiskaliniame susitarime, Reglamente 2024/1263 laikini nukrypimai nuo vidutinės trukmės laikotarpio plano leidžiami tik išskirtinėmis aplinkybėmis. Be to, esant dideliems nukrypimams nuo vidutinės trukmės laikotarpio plano, per nustatytą laikotarpį turėtų būti įgyvendintos priemonės tiems nukrypimams ištaisyti. Ekonomikos valdymo sistema sustiprinamos fiskalinės priežiūros ir vykdymo užtikrinimo procedūros, kad būtų įvykdytas įsipareigojimas skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus ir tvarų bei integracinį augimą. Taigi vykdant ekonomikos valdymo sistemos reformą fiskaliniame susitarime nustatyti pagrindiniai biudžetinės drausmės ir skolos tvarumo tikslai išlaikomi;

(9) norint rengti labai kokybiškus ir palyginamus valstybių narių statistinius duomenis, būtina nustatyti visiems valdžios sektoriaus subsektoriams taikytiną išsamią ir patikimą viešosios apskaitos praktiką. Siekiant užtikrinti, kad Sąjungos fiskalinės priežiūros sistema tinkamai veiktų, itin didelė reikšmė tenka statistinių duomenų, grindžiamų Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistema (ESS), prieinamumui ir kokybei. 2010 m. ESS priklauso nuo kaupimo principu renkamos informacijos. Todėl pageidautina, kad kaupimo metodu apskaičiuotų duomenų ir informacijos, reikalingų kaupimo metodu apskaičiuotiems statistiniams duomenims parengti, rinkimas būtų išsamiai ir nuosekliai gerinamas visuose valdžios sektoriaus subsektoriuose;

([5]) 2021 m. vasario 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/240, kuriuo nustatoma techninės paramos priemonė (OL L 57, 2001 2 18, p. 1).

([6]) 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES)2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([7]) 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamentas (ES) 2024/1264, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L, 2024/1264, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([8]) https://www.consilium.europa.eu/media/20399/st00tscg26_en12.pdf.

(10) turimi labai dažnai renkami duomenys gali atskleisti tendencijas, dėl kurių reikėtų atidžiau stebėti biudžeto prognozes ir gerinti jų kokybę. Valstybės narės ir Komisija (Eurostatas) turėtų skelbti ketvirčio deficito ir skolos duomenis, taikydamos prie Europos Sąjungos sutarties ir SESV pridėto Protokolo (Nr. 12) dėl perviršinio deficito procedūros 2 straipsnyje pateiktas apibrėžtis. Dėl dažniau renkamų biudžeto duomenų, kurie yra pritaikyti prie nacionalinių biudžeto apibrėžčių, skelbimo turėtų būti sprendžiama remiantis nacionaliniais skaidrumo reikalavimais ir naudotojų poreikiais, kad būtų padidinta nacionalinė atsakomybė;

(11) dėl neobjektyvių ir nerealistiškų makroekonominių ir biudžeto prognozių, į kurias atsižvelgiama metinio ir daugiamečio biudžeto teisės aktuose, gali gerokai sumažėti fiskalinio planavimo veiksmingumas, todėl galiausiai gali būti sunku vykdyti įsipareigojimą laikytis biudžetinės drausmės. Siekdamos pagerinti pradines prielaidas, valstybės narės turėtų palyginti savo makroekonomines ir biudžeto prognozes su naujausiomis Komisijos ir, jei tinkama, kitų nepriklausomų įstaigų parengtomis prognozėmis;

(12) kad būtų pagerinta valdžios sektoriui skirtų makroekonominių ir biudžeto prognozių, kuriomis grindžiamas metinis ir daugiametis fiskalinis planavimas, kokybė, turėtų būti reguliariai atliekami objektyvūs ir išsamūs tų prognozių *ex post* vertinimai ir tuos vertinimus turėtų atlikti nepriklausoma įstaiga ar kitos įstaigos, kurioms suteiktas funkcinis savarankiškumas kitų valstybių narių fiskalinių institucijų, nei prognozę rengianti institucija, atžvilgiu. Tie vertinimai turėtų apimti visapusišką ekonominių prielaidų nagrinėjimą, jų lyginimą su kitų institucijų parengtomis prognozėmis ir ankstesnių prognozių patikimumo vertinimą;

(13) už viešųjų finansų stebėseną valstybėse narėse atsakingos nepriklausomos įstaigos yra efektyvi biudžeto sistemų sudedamoji dalis. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 473/2013 ([9]) reikalaujama, kad valstybės narės, kurių valiuta yra euro, turėtų nepriklausomas fiskalines institucijas, kurioms būtų pavesta tvirtinti arba rengti makroekonomines prognozes, ir kad būtų nustatomos konkrečios apsaugos priemonės, susijusios su jų nepriklausomumu ir techniniais pajėgumais. Nedarant poveikio pagal tą reglamentą nustatytiems reikalavimams, atlikdamos užduotį rengti, vertinti arba tvirtinti makroekonomines prognozes pagal šią Direktyvą nepriklausomos fiskalinės institucijos turėtų atsižvelgti į valstybėse narėse nustatytas nacionalines procedūras ir praktiką, įskaitant procedūras ir praktiką, susijusias su tuo, kuriuo metu ta užduotis yra atliekama;

(14) kad būtų užtikrinta didesnė atsakomybė fiskalinės politikos srityje, nepriklausomos fiskalinės institucijos turėtų būti labai nepriklausomos vykdydamos savo veiklą, turėti reikiamus išteklius savo užduotims atlikti ir plačias galimybes tinkamu metu gauti būtiną informaciją; valstybės narės gali įsteigti daugiau nei vieną nepriklausomą fiskalinę instituciją ir kiekviena iš jų gali vykdyti vieną ar kelias šioje iš dalies keičiančioje direktyvoje nustatytas užduotis, jei atsakomybė yra aiškiai paskirstyta ir jų veiklos sritys nesutampa. Reikėtų vengti pernelyg didelio stebėsenos užduočių institucinio suskaidymo. Nustatant tų stebėsenos įstaigų koncepciją reikėtų atsižvelgti į esamą atitinkamos valstybės narės institucinę sąrangą ir administracinę struktūrą;

(15) kad būtų pagerintas biudžeto planavimas, deramas dėmesys turėtų būti skiriamas, kiek įmanoma, klimato kaitos keliamai makrofiskalinei rizikai, įskaitant jos poveikį aplinkai ir pasiskirstymui. Nustatant nacionalines strategijas dėl klimato kaitos ir susijusių nelaimių kylančiai fiskalinei rizikai riboti ir valdyti, labai svarbu suprasti, kokiais būdais su klimatu susiję sukrėtimai gali daryti poveikį viešiesiems finansams;

(16) nors metinio biudžeto teisės aktų patvirtinimas yra itin svarbus žingsnis biudžeto procese siekiant demokratinės atskaitomybės, vienų metų biudžeto planavimo perspektyva yra ribotas pagrindas patikimai fiskalinei politikai, nes dauguma priemonių daro poveikį, kuris trunka gerokai ilgiau nei metinis biudžeto ciklas. Todėl veiksmingas vidutinės trukmės fiskalinis planavimas padeda didinti fiskalinės politikos patikimumą, kartu atsižvelgiant į skolos tvarumą. Toks planavimas turėtų būti grindžiamas aiškiai ir nuosekliai apibrėžtais valdžios sektoriaus vidutinės trukmės nacionaliniais biudžeto tikslais, nurodytais nacionaliniuose vidutinės trukmės laikotarpio planuose. Siekiant pagerinti daugiametę biudžeto perspektyvą, metinio biudžeto teisės aktų planavimas turėtų derėti su vidutinės trukmės nacionaliniais biudžeto tikslais;

([9]) 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 473/2013 dėl euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų stebėsenos bei vertinimo ir perviršinio deficito padėties ištaisymo užtikrinimo bendrųjų nuostatų (OL L 140, 2013 5 27, p. 11).

(17) kad biudžeto sistemos padėtų veiksmingai skatinti laikytis biudžetinės drausmės ir siekti viešųjų finansų tvarumo, jos turėtų visapusiškai aprėpti viešuosius finansus. Todėl ypač daug dėmesio reikėtų skirti tų valdžios sektoriaus įstaigų ir fondų, kurie nėra įtraukti į įprastinius biudžetus, bet yra įtraukti į valdžios sektorių, įskaitant subsektorius, operacijoms, darančioms tiesioginį poveikį arba poveikį vidutinės trukmės laikotarpiu valstybių narių biudžeto būklei. Valstybės narės taip pat turėtų skelbti vertes, atitinkančias tų įstaigų ir fondų bendrą poveikį valdžios sektoriaus balansui ir skoloms. Turėtų būti skelbiama išsami informacija apie mokesčių išlaidų poveikį pajamoms;

(18) žaliojo biudžeto sudarymo priemonės gali padėti viešąsias pajamas ir išlaidas nukreipti į žaliuosius prioritetus. Šiuo atžvilgiu reguliariai teikiant atitinkamą informaciją sklandžiau vyksta biudžeto svarstymai. Valstybės narės galėtų skelbti informaciją apie tai, kaip atitinkamais jų biudžetų elementais prisidedama prie įsipareigojimų nacionaliniame ir tarptautiniame lygmenyje klimato ir aplinkos apsaugos srityje įgyvendinimo, ir taikomą metodiką. Valstybės narės turėtų atskirai skelbti duomenis ir aprašomąją informaciją apie išlaidų, mokesčių išlaidų ir pajamų straipsnius. Valstybės narės galėtų skelbti informaciją apie biudžeto politikos paskirstomąjį poveikį, o sudarydamos žaliąjį biudžetą atsižvelgti į užimtumo, socialinį ir pasiskirstymo aspektus, numatytus Reglamente (ES) Nr. 473/2013 ir 2022 m. rugsėjo 28 d. Komisijos komunikate „Geresnis valstybių narių politikos paskirstomojo poveikio vertinimas“;

(19) deramą dėmesį reikėtų skirti esamiems neapibrėžtiesiems įsipareigojimams. Neapibrėžtieji įsipareigojimai apima galimus įsipareigojimus, kurie priklauso nuo neapibrėžtųjų ateities įvykių, arba esamus įsipareigojimus, kai mokėjimas nėra tikėtinas arba negalima tiksliai nustatyti tikėtino mokėjimo sumos. Juos sudaro, pavyzdžiui, valdžios sektoriaus garantijos, neveiksnios paskolos, įsipareigojimai, atsirandantys dėl viešųjų bendrovių veiklos, ir kiek įmanoma, su nelaimėmis ir klimatu susiję neapibrėžtieji įsipareigojimai;

(20) gaivalinės nelaimės ir ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai paveikė daugumą valstybių narių ir manoma, kad dėl klimato kaitos tokie reiškiniai taps dažnesni ir intensyvesni. Vyriausybės investuoja į prisitaikymo prie klimato kaitos priemones ir imasi veiksmų, kad padengtų pagalbos, atkūrimo ir atstatymo ekstremaliosios situacijos atveju išlaidas ir kai kuriais atvejais atliktų galutinio garanto vaidmenį. Atsižvelgiant į esamus ir būsimus iššūkius viešųjų finansų tvarumui, ypač daug dėmesio reikėtų skirti valdžios sektoriaus įsipareigojimams ir valdžios sektoriaus finansams kylančiai rizikai, atsirandantiems dėl gaivalinių nelaimių ir su klimatu susijusių sukrėtimų, visų pirma, kiek įmanoma, renkant ir skelbiant informaciją apie fiskalines išlaidas, patirtas dėl ankstesnių įvykių;

(21) ataskaitų dėl klimato kaitos keliamos makrofiskalinės rizikos, su klimatu susijusių neapibrėžtųjų įsipareigojimų ir su nelaimėmis susijusių fiskalinių išlaidų teikimas gerėja, tačiau tebėra pradiniame etape, o tokių ataskaitų teikimo metodikos ir rodikliai vis dar plėtojami. Norėdamos įvykdyti tokį ataskaitų teikimą viešojo administravimo institucija turės dėti daug pastangų. Atsižvelgiant į tuos iššūkius, šių sričių ataskaitos, kiek įmanoma, turėtų būti teikiamos ir toks teikimas plėtojamas kartu darant pažangą taip tobulinant metodiką;

(22) Komisija turėtų toliau nuolat stebėti, kaip įgyvendinama Direktyva 2011/85/ES. Reikėtų nustatyti geriausią praktiką, susijusią su tos direktyvos įgyvendinimu, ir ja dalytis;

(23) todėl Direktyva 2011/85/ES turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeista;

(24) atsižvelgiant į Stabilumo ir augimo pakte nustatytą esamą terminą, šis reglamentas turėtų įsigalioti skubos tvarka jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dieną,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Direktyva 2011/85/ES iš dalies keičiama taip:

1) 2 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) pirmos dalies antras sakinys pakeičiamas taip:

„Taikoma Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 549/2013 (*) A priede pateikta valdžios sektoriaus subsektorių termino apibrėžtis.

(*) 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr 549/2013 dėl Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Europos Sąjungoje (OL L 174, 2013 6 26, p. 1).“;

b) antra dalis iš dalies keičiama taip:

i) a punktas pakeičiamas taip:

„a) valdžios sektoriaus viešosios apskaitos ir statistinių ataskaitų teikimo sistemos;“;

ii) c punktas pakeičiamas taip:

„c) valstybei narei būdingos skaitinės fiskalinės taisyklės, kurios padeda valstybėms narėms vykdyti fiskalinę politiką laikantis pagal SESV joms numatytų atitinkamų įpareigojimų ir kurios yra išreikštos biudžeto vykdymo rodikliu, pavyzdžiui, valdžios sektoriaus biudžeto deficitu, skolinimusi, skola arba vienu iš svarbiausių jų komponentų;“;

iii) e punktas pakeičiamas taip:

„e) vidutinės trukmės biudžeto sistemos, kaip tam tikra nacionalinių biudžeto procedūrų visuma; taikant šias procedūras fiskalinė politika formuojama numatant ilgesnį nei metinio biudžeto ciklo laikotarpį, taip pat nustatomi politikos prioritetai ir vidutinės trukmės nacionaliniai biudžeto tikslai;“;

iv) įrašomas šis punktas:

„h) nepriklausomos fiskalinės institucijos, kaip struktūriškai nepriklausomos įstaigos arba pagal 8a straipsnį, taikant nacionalines teisines nuostatas, įsteigtos institucijos, kurioms suteiktas funkcinis savarankiškumas valstybių narių biudžeto valdymo institucijų atžvilgiu.“;

2) 3 straipsnis pakeičiamas taip:

„3 straipsnis

1. Kalbant apie nacionalines viešosios apskaitos sistemas, valstybės narės įdiegia viešosios apskaitos sistemas, kurios visapusiškai ir nuosekliai aprėpia visus valdžios sektoriaus subsektorius ir kuriose yra visa informacija, reikalinga norint kaupimo principu rinkti duomenis, kad būtų galima parengti duomenis, pagrįstus Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistema. Toms valdžios sektoriaus viešosios apskaitos sistemoms taikoma vidaus kontrolė ir atliekami nepriklausomi jų auditai.

2. Valstybės narės užtikrina, kad visų valdžios sektoriaus subsektorių fiskaliniai duomenys būtų laiku ir reguliariai viešai skelbiami, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 549/2013*. Visų pirma valstybės narės ketvirčio centrinės, regioninės, vietos valdžios ir socialinės apsaugos fondų skolos duomenis ir, jei jos neturi integruotų, išsamių ir nacionaliniu lygmeniu suderintų kaupiamosios finansinės apskaitos sistemų, deficito duomenis atskirai skelbia iki kito ketvirčio pabaigos arba po to, kai atitinkamus duomenis paskelbia Komisija (Eurostatas).

3. Komisija (Eurostatas) kas tris mėnesius skelbia ketvirčio valdžios sektoriaus finansų statistikos duomenis pagal Reglamento (ES) Nr. 549/2013 B priedo 25, 27 ir 28 lenteles.“;

3) 4 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad metinis ir daugiametis fiskalinis planavimas būtų grindžiamas tikroviškomis makroekonominėmis ir biudžeto prognozėmis, parengtomis naudojantis pačia naujausia informacija. Biudžeto planavimas turi būti grindžiamas labiausiai tikėtinu makroekonominiu fiskaliniu scenarijumi arba atsargesniu scenarijumi. Makroekonominės ir biudžeto prognozės lyginamos su naujausiomis Komisijos prognozėmis ir, jei tinkama, su kitų nepriklausomų įstaigų prognozėmis. Dideli valstybės narės makroekonominių ir biudžeto prognozių ir Komisijos prognozių skirtumai paaiškinami, be kita ko, jei su išorės prielaidomis susijusių kintamųjų dydis arba augimas gerokai nukrypsta nuo Komisijos prognozėse nurodytų verčių.“;

b) 4 dalis išbraukiama;

c) 5 ir 6 dalys pakeičiamos taip:

„5. Valstybės narės nurodo, kuri institucija yra atsakinga už makroekonominių ir biudžeto prognozių rengimą, ir viešai skelbia fiskalinio planavimo tikslais parengtas oficialias makroekonomines ir biudžeto prognozes. Bent kartą per metus valstybės narės ir Komisija veda techninį dialogą dėl prielaidų, kuriomis remiamasi rengiant makroekonomines ir biudžeto prognozes.

6. Nepriklausoma įstaiga ar kitos įstaigos, kurioms suteiktas funkcinis savarankiškumas kitų valstybių narių fiskalinių institucijų, nei prognozę rengianti institucija, atžvilgiu, reguliariai atlieka objektyvų ir išsamų makroekonominių ir biudžeto prognozių, kuriomis grindžiamas metinis ir daugiametis fiskalinis planavimas, *ex post* vertinimą. To vertinimo rezultatai skelbiami viešai ir į juos tinkamai atsižvelgiama ateityje rengiant makroekonomines ir biudžeto prognozes. Jei atliekant vertinimą nustatoma didelė paklaida, kuri mažiausiai ketverius metus iš eilės darė poveikį makroekonominėms prognozėms, atitinkama valstybė narė imasi būtinų veiksmų ir viešai ją paskelbia.“;

d) 7 dalis išbraukiama;

4) 5 straipsnis pakeičiamas taip:

„5 straipsnis

Kiekviena valstybė narė nustato jai būdingas skaitines fiskalines taisykles, kuriomis visas valdžios sektorius veiksmingai skatinamas laikytis iš SESV kylančių jos atitinkamų biudžeto politikos srities įpareigojimų daugiamečiu laikotarpiu. Tokiomis taisyklėmis visų pirma skatinama:

a) laikytis pagal prie ES sutarties ir SESV pridėto Protokolo (Nr. 12) 1 straipsnį dėl perviršinio deficito procedūros nustatytų deficito ir skolos pamatinių verčių ir nuostatų;

b) patvirtinti vidutinės trukmės fiskalinio planavimo laikotarpį, atitinkantį Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 (*).

(*) 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).“;

5) 6 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 1 dalies b punktas pakeičiamas taip:

„b) veiksminga ir laiku atliekama taisyklių laikymosi stebėsena, grindžiama patikima ir nepriklausoma analize, atliekama nepriklausomų fiskalinių institucijų, įsteigtų pagal 8a straipsnį, arba kitų įstaigų, kurioms suteiktas funkcinis savarankiškumas valstybių narių fiskalinių institucijų atžvilgiu;“;

b) 2 dalis pakeičiama taip:

„2. Jei skaitinėse fiskalinėse taisyklėse yra bendrųjų nukrypti leidžiančių išlygų, tokiomis išlygomis turi būti nustatoma nedaug konkrečių aplinkybių, derančių su valstybėms narėms iš SESV ir Reglamento (ES) 2024/1263 kylančiais įpareigojimais.“;

6) 7 straipsnis pakeičiamas taip:

„7 straipsnis

Valstybių narių metinio biudžeto teisės aktai turi derėti su galiojančiomis valstybėms narėms būdingomis skaitinėmis fiskalinėmis taisyklėmis.“;

7) 8 straipsnis išbraukiamas;

8) V skyriaus pavadinimas pakeičiamas taip: „NEPRIKLAUSOMOS FISKALINĖS INSTITUCIJOS“;

9) V skyriuje įterpiamas šis straipsnis:

„8a straipsnis

1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinių įstatymų ar kitų teisės aktų nustatyta tvarka būtų įsteigtos nepriklausomos fiskalinės institucijos.

2. Valstybės narės gali įsteigti daugiau nei vieną nepriklausomą fiskalinę instituciją.

3. Nepriklausomas fiskalines institucijas sudaro nariai, pasiūlyti ir paskirti atsižvelgiant į jų patirtį ir kompetenciją viešųjų finansų, makroekonomikos ar biudžeto valdymo srityse ir taikant skaidrias procedūras.

4. Nepriklausomos fiskalinės institucijos:

a) nesivadovauja atitinkamos valstybės narės biudžeto valdymo institucijos arba kitos viešosios ar privačios įstaigos nurodymais;

b) yra pajėgios laiku viešai informuoti apie savo vertinimus ir nuomones;

c) turi pakankamus ir stabilius išteklius, kad galėtų veiksmingai atlikti savo užduotis, įskaitant bet kokios rūšies analizę, kurią vykdant jų užduotis reikia atlikti;

d) turi tinkamą prieigą, kad laiku galėtų susipažinti su informacija, kurios reikia jų užduotims atlikti;

e) jų atžvilgiu nepriklausomi vertintojai reguliariai atlieka išorės vertinimus.

5. Nedarant poveikio užduotims ir funkcijoms, pagal Reglamentą (ES) Nr. 473/2013 paskirtoms valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, visos valstybės narės užtikrina, kad viena iš nepriklausomų fiskalinių institucijų vykdytų šias užduotis:

a) rengtų, vertintų arba tvirtintų metines ir daugiametes makroekonomines prognozes;

b) stebėtų, kaip laikomasi valstybėms narėms būdingų skaitinių fiskalinių taisyklių, nebent šias užduotis atlieka kitos institucijos ar įstaigos pagal 6 straipsnį;

c) vykdytų užduotis pagal Reglamento (ES) 2024/1263 11 straipsnį, 15 straipsnio 3 dalį ir 23 straipsnį ir Reglamento Nr. 1467/97 (*) 3 straipsnio 5 dalį;

d) vertintų nacionalinės biudžeto sistemos nuoseklumą, darną ir veiksmingumą;

e) gavusi pakvietimą dalyvauti reguliariuose posėdžiuose ir diskusijose nacionaliniame parlamente.

6. Nepriklausomos fiskalinės institucijos skelbia vertinimus, susijusius su šio straipsnio 5 dalies a, b, c ar d punktuose nurodytomis užduotimis, nedarant poveikio užduotims ir funkcijoms, paskirtoms pagal Reglamentą (ES) Nr. 473/2013. Valstybės narės laikosi tų vertinimų arba paaiškina, kodėl jų nesilaiko. Tas paaiškinimas turi būti viešas ir pateikiamas praėjus dviem mėnesiams po tokių vertinimų paskelbimo dienos.

(*) 1997 m liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6).“;

10) 9 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Siekdamos užtikrinti, kad nacionalinis fiskalinis planavimas derėtų su daugiamečio fiskalinio planavimo perspektyva, valstybės narės sukuria patikimą, veiksmingą nacionalinę vidutinės trukmės biudžeto sistemą, kuria numatoma patvirtinti bent trejų metų fiskalinio planavimo laikotarpį.“;

b) 2 dalis iš dalies keičiama taip:

i) įvadinis sakinys pakeičiamas taip:

„2. Nacionalinės vidutinės trukmės biudžeto sistemos apima toliau išvardytas procedūras, kuriomis nustatoma:“;

ii) a punktas pakeičiamas taip:

„a) visapusiški ir skaidrūs nacionalinio biudžeto vidutiniu laikotarpiu tikslai, kaip nurodyta šios direktyvos 2 straipsnio antros dalies e punkte, išreikšti valdžios sektoriaus deficitu, skola ir bet kokiu kitu fiskaliniu rodikliu, pavyzdžiui, išlaidomis, užtikrinant, kad jie derėtų su visomis atitinkamai valstybei narei būdingomis skaitinėmis fiskalinėmis taisyklėmis, kaip numatyta šios direktyvos IV skyriuje, ir atitinkamomis Reglamento (ES) 2024/1263 nuostatomis;“;

iii) c ir d punktai pakeičiami taip:

„c) numatytos vidutinės trukmės laikotarpio politikos, įskaitant reformas ir investicijas, darančios poveikį valdžios sektoriaus finansams ir tvariam bei integraciniam augimui ir išskaidytos pagal pagrindinius pajamų ir išlaidų straipsnius, aprašymas parodant, kaip užtikrinamas koregavimas siekiant nacionalinių vidutinės trukmės biudžeto tikslų, kaip nurodyta 2 straipsnio antros dalies e punkte, palyginti su projekcijomis, grindžiamomis prielaida, kad politika nesikeis;“;

„d) vertinimas, kaip numatyta politika, darydama tiesioginį poveikį valdžios sektoriaus finansams vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiais, gali paveikti vidutinės trukmės ir ilgalaikį viešųjų finansų tvarumą ir tvarų bei integracinį augimą. Kiek įmanoma, vertinime atsižvelgiama į klimato kaitos keliamą makrofiskalinę riziką ir jos poveikį aplinkai bei pasiskirstymui.“;

c) 3 dalis išbraukiama;

11) 10 ir 11 straipsniai pakeičiami taip:

„10 straipsnis

Metinio biudžeto teisės aktai turi derėti su nacionaliniais vidutinės trukmės laikotarpio biudžeto tikslais, kaip nurodyta 2 straipsnio antros dalies e punkte. Bet koks nukrypimas turi būti tinkamai paaiškinamas.

11 straipsnis

Ši direktyva valstybei narei neužkerta kelio naujai paskirtos vyriausybės atveju atnaujinti vidutinės trukmės laikotarpio biudžeto planą, kad jame atsispindėtų jos nauji politikos prioritetai. Tokiu atveju valstybė narė nurodo ankstesnio ir naujojo vidutinės trukmės laikotarpio biudžeto plano skirtumus.“;

11) VI skyriaus pavadinimas pakeičiamas taip: „VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSŲ SKAIDRUMAS“;

13) 12 straipsnis pakeičiamas taip:

„12 straipsnis

Valstybės narės užtikrina, kad visos priemonės, kurių imamasi laikantis II, III ir IV skyrių, būtų nuosekliai taikomos visuose valdžios sektoriaus subsektoriuose ir visapusiškai juos apimtų. Tuo tikslu valstybės narės visų pirma taiko nuoseklias apskaitos taisykles ir procedūras valdžios sektoriui ir užtikrina, kad jų pamatinės duomenų rinkimo ir tvarkymo sistemos būtų vientisos.“;

14) 14 straipsnis pakeičiamas taip:

„14 straipsnis

1. Vykdydamos metinį ir daugiametį biudžeto procesus valstybės narės skelbia informaciją apie tai, kurios įstaigos ir fondai nėra įtraukti į įprastinį biudžetą, bet yra įtraukti į valdžios sektorių, įskaitant valdžios sektoriaus subsektorius. Valstybės narės taip pat skelbia sumas, atitinkančias tų įstaigų ir fondų bendrą poveikį valdžios sektoriaus balansui ir skoloms.

2. Valstybės narės skelbia išsamią informaciją apie mokesčių išlaidų poveikį pajamoms.

3. Valstybės narės skelbia svarbią informaciją apie visų valdžios sektoriaus subsektorių neapibrėžtuosius įsipareigojimus, įskaitant Vyriausybės garantijas ir neveiksnias paskolas, kurie gali turėti didelį poveikį valstybės biudžetui, ir apie įsipareigojimus, susijusius su viešųjų bendrovių veikla, įskaitant jų apimtį. Valstybės narės taip pat, kiek įmanoma, skelbia informaciją apie neapibrėžtuosius įsipareigojimus, susijusius su nelaimėmis ir klimatu. Paskelbtoje informacijoje, kiek įmanoma, atsižvelgiama į informaciją apie fiskalines išlaidas, patirtas dėl nelaimių ir su klimatu susijusių sukrėtimų. Valstybės narės skelbia informaciją apie valdžios sektoriaus finansuojamo privačiųjų ir viešųjų bendrovių kapitalo dalis, jei sumos ekonominiu požiūriu yra didelės.“;

15) 16 straipsnis pakeičiamas taip:

„*16 straipsnis*

1. Komisija ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d., o vėliau – kas penkerius metus, paskelbia ataskaitą dėl dabartinės padėties, susijusios su:

a) valdžios sektoriaus viešąja apskaita Sąjungoje, atsižvelgiant į pažangą, padarytą nuo 2013 m. atlikto tarptautinių viešojo sektoriaus apskaitos standartų tinkamumo valstybėms narėms vertinimo;

b) Sąjungoje nepriklausomų fiskalinių institucijų pajėgumais ir užduotimis, atsižvelgiant į pažangą, padarytą nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos, remiantis Komisijos fiskalinio valdymo duomenų bazės išvadomis ir konsultacijomis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, siekiant išnagrinėti minimaliuosius standartus.

2. Komisija ne vėliau kaip 2030 m. gruodžio 31 d., o vėliau – kas penkerius metus, paskelbia šios direktyvos veiksmingumo apžvalgą.“.

2 straipsnis

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliotų įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 2025 m. gruodžio 31 d.

2. Priimdamos tuos įstatymus ir kitus teisės aktus, valstybės narės, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

3. Valstybės narės raginamos dėl savo ir Sąjungos interesų pačios parengti atitikties lenteles, kurios kuo geriau parodytų šios direktyvos ir jos perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių atitiktį, ir viešai jas paskelbti.

4. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų pagrindinių nuostatų tekstą.

5. Komisija, remdamasi iš valstybių narių gauta atitinkama informacija, parengia tarpinę pažangos ataskaitą dėl pagrindinių šios direktyvos nuostatų įgyvendinimo ir ne vėliau kaip 2025 m. birželio 30 d. ją pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai.

3 straipsnis

Ši direktyva įsigalioja jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dieną.

4 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Liuksemburge 2024 m. balandžio 29 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

D. CLARINVAL